

теж індійський штат з найбільшим процентом християнського населення.

По досить певній традиції, яка потверджена Вселенською Церквою, сам апостол Тома прибув до бережжя Малабару, до міста Кранганору, щоб там проповідувати Боже Слово. В місті Мілапор, коло Мадрасу, почитується моці й гріб апостола. Початок індійської церковної ієрархії зв'язаний з апостолом Томою.

Довгі століття ця апостольська громада була одинокою Церквою, розповсюдженою по всіх сторонах Індії. Голів цієї Церкви називали «Митрополитом всієї Індії» і «Архидияконом всієї Індії». Цей останній титул був уживаний навіть по приході португальських латинських місіонерів. Вони прибули до Індії з початку 16-го століття і там застали ієрархію християн св. Томи. В тих часах ця ієрархія начисляла чотирьох єпископів, а християн було приблизно 30,000 родин. Християни св. Томи завжди уважали себе в злуці з Римом, хоч не було жодної формальної ані практичної підлеглости Римові до приходу «місіонерів». Халдейський патріарх призначував архієпископів Ангамалії, що були главами всіх єпископів і митрополитами Індії. Останній митрополит всієї Індії, призначений халдейським патріархом, був Мар Абрагам в 1567 р. Митрополити всієї Індії були завжди халдейцями, і так це малабарці розуміли. Він був тільки номінальним головою Малабарської Церкви, мав єпископську гідність, дбав про обряд, який малабарці прийняли від халдейців; він був теж святителем.

Справжнім главою християн св. Томи був архидиякон всієї Індії, що ніколи не був єпископом; він був обраний на такий пост священиками і мирянами і провадив життям Малабарської Церкви. Був він малабарцем. Така дуже рідка система урядування в Східніх Церквах була дуже успішна і до приподоби в Індії.

Тоді, коли португальські купці старалися про монополі над торгівлею між Європою та Індіями, то місіонери, з свого боку, хотіли досягнути монополі в церковних справах. Вони почали втручатися в церковне автономне життя Малабарської Церкви, щоб нарешті зовсім його знищити.

В 1534 році папа Павло III заснував латинську єпархію в Гоа, а в 1558 році підніс її до архієпархії і митрополії, з суфраганом — Кохін, для всіх португальських посілостей на Сході. По короткому часі, португальці почали вимагати юрисдикцію над «всією Індією», що посідали митрополити всієї Індії — місіонери хотіли підданство християн св. Томи їхній латинській юрисдикції! По смерті Мар Абрагама почалася латинізація чи радше «навернення» малабарців. Все, що не було таке, як латинська служба хотіла, було уважане ересю чи схизмою. Латинський архієпископ Гоа — Менезес примусив архидиякона всієї Індії і голів малабарських громад присягнути, що не будуть приймати в себе ніякого єпископа, не призначеного Римом. І так в 1599 році був призначений латинський єпископ-португалець на малабарський престіл Ангамалії, що з митрополії

мгр Михайло Димид

СХІДНЕ ХРИСТІАНСТВО В ІНДІЇ

В нинішніх часах найбільше живуча і творча Східня Церква — це Малабарська Церква чи, іншими словами, Церква християн св. Томи. Малабарці — це жителі південно-східнього бережжя Індії, що зветься Малабар. Після проголошення незалежності Індії більшість малабарських земель ввійшли у Федеральний Штат Керела, який є 4,000 км. довжини. Малабарці живуть також і по інших індійських штатах. Керела — це

всієї Індії став суфраганом латинського архієпископа міста Гоа. Найбільша трагедія історії Церкви християн св. Томи стається в 1599 році, бо ж в тому році архієпископ Гоа — Менезес скликає так званий «Синод Діамперу». Латинський архієпископ не мав права скликати Синод Східньої Церкви, яка мала власний тисячолітній звичай і свої закони. Ціль того Синоду була довершити латинізацію малабарців і остаточно їх піддати португальській юрисдикції. Так то Апостольська Церква християн св. Томи, дотепер автономна, стала підлеглою місіонерській латинській Церкві Індії, що постала щойно в 16-му сторіччі.

В 1608 році Ангамалі знов стає митрополією, так що консеквентно мала б отримати повернення своїх попередніх прав, стати митрополією всієї Індії. Але в 1610 р. Індію поділено на 4 частини, а титул «всієї Індії» Митрополита християн св. Томи знесено. Його влада, як «Примаса Сходу» була узурпована архієпископом міста Гоа. Відносини між малабарцями і латинниками загострились і доходили до неможливого. В 1653 році під проводом архидиякона А.Парампіла 116 церков вийшло з-під латинської юрисдикції. 12 священників висвятили Парампіла на єпископа. Опісля того, в 1665 році Парампіл, який не був певний про вартість своїх свячень, отримав інше свячення від Якобітів, і так його Церква відійшла від католицизму. Ця Церква нині називається Маланкарською і начисляє біля 2,300,000 вірних і є очолена Католікосом. Маланкарців, об'єднаних з римською Церквою, є коло 250,000. Заалярмований такими подіями, Папа Олександр VII після свого вікарія Йосифа Севастіяна, який висвятив малабарського священника А.Парампіла, кузина провідника спротиву, на єпископа. Таким чином три чверті малабарців у той час повернулися до католицизму. Його наслідник знову був латинником. Так в Індії постало дві латинські юрисдикції — місцева португальська і римська через Конгрегацію Поширення Віри. Між ними було теж багато конфліктів.

Християни св. Томи далі боролись за свої права та бажали, принаймні, мати єпископа з власного кореня і обряду. В 1778 році вони вислали до Риму двох своїх священників і одного з них — Каріятіла висвятили на єпископа, але він помер під час подорожі 1786 р. в Гоа. Його друг Парремакал, хоч не був єпископом, але керував Церквою. В час його урядування всі малабарці з-під латинських юрисдикцій бажали підлягати йому. По смерті Сакурі — його наступника, справи знов повертаються на зле. Тоді малабарці просять халдейського патріярха Антіохії про поміч. Він їм висвятив єпископа, але Рим спротивився і вигнав його. 1886 року Конгрегація для Поширення Віри реорганізує латинську ієрархію в Індії, насаджуючи чужих єпископів. Ліквідує єпархію Крангапор, що хоч була тоді необсадженою, але була одинокою малабарською єпархією. Так східні християни Індії втратили місце на своїй землі, втратили свою автономію!

Треба було чекати до 1923 року, щоб Папа Пій XI створив для малабарців митрополію Ернакулам з трьома суфраганом. Сьогодні Малабарська Церква

начислює 19 єпархій, з яких 11 є в Керела. З тих 11 єпархій є дві митрополії, але без жодних митрополичих прав. 8 єпархій, які поза Керела, разом з їхніми владиками залежні від сусідніх латинських єпископів.

Так, і в нинішніх часах Рим «дозволив» малабарцям повертатись поволі до своїх вірних, але під латинською контролею. Однак, християни св. Томи подивугідно ростуть навіть в таких обставинах. Це нині найсильніша й найбільше живуча Східня Церква у вільному світі. Вірних, що їх в 1877 році було 170,000, одне століття згодом, тобто в сучасну пору, є приблизно 3,000,000. Неймовірно зростають священники (1,000 свячень річно) і монаші покликання, так що Малабарська Церква допомагає латинським єпархіям, бо в них брак покликань. 2,000 священників, 8,000 монахинь і 700 братів-монахів служать латинській Церкві в латинському обряді.

Латинська Церква Індії, хоч складається з автохтонних Церков, далі має почуття, що вона єдина має керувати долею всіх католиків цієї величезної країни. Ця Церква збирається святкувати «Сторіччя католицької ієрархії Індії». Комітет індійської католицької конференції для влаштування папської візити, який складається з більшості латинників, говорить, що, мовляв, одна з основних цілей візити Папи Івана-Павла II до Індії, з початку 1986 року, є саме це святкування. Східні єпископи, члени цього комітету, висловили свою незгоду до такого твердження, але це не було взяте до уваги.

Треба нам теж знати, що Індійська єпископська конференція складається з 112 єпископів, з яких 21 малабарців, 3 маланкарців, а решта всі латинники. Не можна дійсно говорити про сторіччя католицької ієрархії в Індії, бо ж ми бачили, що це інакше було в історії, що вже з перших століть в Індії існувала цілком Апостольська Церква із власною ієрархією. Ми теж зауважили, що 1886 року була тільки переорганізація вже існуючої латинської ієрархії, щоб ще краще могли латинізувати християн св. Томи і остаточно загарбати їхню автономію. Сьогодні апостольське походження Церкви християн св. Томи є прийняте науковими, соціальними, політичними — індійськими й чужими колами. В таких обставинах говорити, що Індійська Католицька Церква буде святкувати сторіччя постанови своєї ієрархії, не зовсім правильно, а наводить на думку, що Католицька Церква в Індії — це молода Церква, яка є овочем західнього колоніалізму.

Така ініціатива — це заперечення існуючої ще з часів апостола Томи Малабарської Церкви, що могло б привести до поганих наслідків для Католицької Церкви як на пасторальній, так і на екуменічній ниві. Таке святкування, і ще в присутності Римського Папи, було б афронтом церковним ідентичностям Східніх Індійських Церков апостольського походження.

По науці II Ватиканського Собору Католицька Церква — це «спільнота різних Церков, а всі помісні Церкви втішаються однаковою гідністю, так що одна одній не перевищує по причині обряду, та всі

вживають таких самих прав і мають такі самі обов'язки, навіть того, що відноситься до проповіді Євангелії в цілому світі під кермою Римського Архисрея». Так що в такому дусі Індійська Католицька Церква — це спільнота трьох індивідуальних Церков: Малабарської, Маланкарської і Латинської. Прийшов вже час, щоб Латинська Церква зрозуміла, що вона є частиною католицизму, а не католицизмом.

Так, як ми бачили, існує аномалія в Індійській єпископській конференції, бо ж так, як це сьогодні поставлено, більшість, тобто три чверті, латинських єпископів, представляють три партикулярні Церкви. Латинські єпископи можуть щонебудь перерішити. А ситуація тим трудніша, що єпископська конференція є представником Католицької Церкви (а їх є три) перед цивільними властями — урядом Індії. Навіть згідно з латинським Кодексом канонічного права кожна Церква має сама собою рядити. Так що в теперішній ситуації кроком вперед було б творення Конфедерації єпископських конференцій з однаковими правами для всіх трьох Церков. Нині існує теж Малабарська єпископська конференція, але без прав. Очевидно, що Конфедерація конференцій — це був би перший крок, бо відомо, що Східні Церкви не керуються конференціями, а синодами, що мають зовсім іншу структуру і ціль, ніж конференції.

Ще сьогодні Малабарська Церква не має автономії поза Керела. Багато (півмільйона) вірних живуть поза Керела, наприклад в Бомбеї, Делі, Калькуті, Бенгалі, Мадрасі, Пуні, де вони практично залишені без власної Церкви, власного обряду, а відомо, що вони мають багато священних покликань, щоб їм принести рідну пасторальну підбудову. Коли малабарці просять юрисдикції над всією Індією, це не є йти поза територію (рефрен, завжди вживаний проти українського патріархату), бо ж їхня територія — це ціла Індія. Власна юрисдикція — це не означає йти проти латинників, так як декотрі латинські індійські єпископи твердять — це тільки мати можливість вільно обслуговувати своїх вірних! Індійська Малабарська Церква прямує, так як і українська, до патріархату.

Хоч по Східньому Канонічному Праву (Постквм Апостолічїс Літерїс 303, пар. 2) Індія є східньою територією і таким чином мала б бути під Конгрегацією для Східніх Церков, то вона ще до сьогодні підлягає Конгрегації для євангелізації народів. Тільки східні християни Керела підлягають Конгрегації для Східніх Церков. Це теж є невиясненою аномалією «індійських латинських місій», це є несправедливістю супроти християн св. Томи.

Маланкарці-якобіти хотіли б нині приєднатися до Риму, але вони ставлять собі такі питання: які будуть гарантії для того, щоб самим керувати своєю Церквою, так, як вони дотепер це роблять? Чи вони зможуть мати юрисдикцію над своїми вірними в цілій Індії, як дотепер? В них же повно церков і громад по цілій Індії, не так, як в маланкарців-

католиків і малабарців, присуджених до золоті клітки територіяльності. Яка буде можливість євангелізації?

Понад триста років Індія була полем «місій» латинників і це далося відчутти на різних відтинках церковного життя. Коли Блаженніший Патріарх Йосиф був в Індії і брав участь в Євхаристичному Конгресі в Бомбеї (1964 р.), то відвідав Керела та бачив і говорив про латинізацію християн св. Томи і латинську ментальність маланкарського духовенства. Постать Блаженнішого Патріарха Йосифа відома і дуже шанована між християнами св. Томи, й нерідко появляються публікації про його героїчну постать, його змагання за рідні права, за патріархат. Видавець К. Коодапуза — поважного східньо-індійського журналу богословської мислі — Християнський Схід, що його видає Інститут Східніх Студій у Вадаваторі, Керела, в останньому випуску цього журналу, в якому написано про «велику роль, яку відігравав для української Церкви Їх Блаженство Йосиф Сліпий. Це був автентичний представник Східнього Християнства нашого століття. Його сила переконань є джерелом надхнень». В цьому періодіку є довша стаття на дванадцять колумен п. н. «Він не заломився, але як герой достойно видержав» (Про життя, терпіння і боротьбу Й. Мадея).

Інститут Східніх Студій у Вадаваторі є коліскою східньої науки, звідки приходить надхнення і сила для повороту до джерел власної традиції, а там лежить сила, відвага і живучість сучасної і майбутньої Малабарської Церкви.